

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Syntagmata Theologica Sive Principalis Theologiæ Tractatus

Lourenço, Agostinho

Leodii, 1694

Sectio IX. Utrùm, positâ revelatione divinâ, possint naturali lumine solvi
argumenta facta contra hoc mysterium ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80131](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80131)

veniat populorum, omittimus, eundem Patrem Nicolaum nostrae reverentiae, & honori, ac etiam fidei orthodoxae suspectum, nostrum quoque, & nostrarum gentium notorium inimicum, praesentis, & alterius nostrae sibi directae patenter litterae serie universis vobis, & singulis nuntiamus; vobis aut nostris Officialibus, & vestrum cuilibet injungentes expresse sub poena corporum & bonorum, quatenus litteram ipsam ille ex vobis cui prius praesentabitur, praesentet eidem, & ex tunc lapsa termino decem dierum a praesentatione ipsius litterae computandum, infra quem ab omnibus Regnis, & terris nostris cum exire jubemus, ubicunque infra commissis vobis districtus ipsum iniquitatis filium, immo potius venenosam viperam reperire poteritis, capiat, & sub vinculis, fidei, custodibus destinatis ad nos, ut rot malorum desinat poenas dignas, ubi autem forte in aliquâ Baronâ sit, aut fuerit receptatus; receptatores, quibus fuerint, requiratis cum publico instrumento, ut ipsum scandalosum hominem vobis reddant, vel saltem effectualiter a suis mox terminis favoribusque repellant: & si hoc facere non curaverint, quod non credimus, procedatis contra eos, & alios inobedientes sic fortiter, tam per receptiones potestatum eorum, qua pro nobis tenent in feudum, quam alias quod discant de cetero inimicos nostros persequi, non fovere. Nihilominus vos praedicti officiales praemissa faciatis in districtibus vestris voce praemoni publicari, ut singulis innotescat. Datum Valentiae sub nostro Sigillo secreto, nono die Aprilis, anno subscripto.

Rex JOANNES.

236. Difficultas 2. Utrum supposita revelatione, possit hoc mysterium probabiliter cognosci lumine naturali? Dico 1. Supposita revelatione, potest hoc mysterium lumine naturali probabiliter cognosci ex autoritate creata. Ita P. Soar. lib. 1. cap. 12. n. 7. P. Arrub. d. 115. n. 10. & alii. Probatur, quia supposito, quod quis habeat fidem huius mysterii, potest illud alteri inculcare, qui ductus autoritate dicentis illi assentiatur; sed ad huiusmodi assensum solum requiritur lumen naturale; ergo &c. Confirmatur primò, quia aliqui Philosophi, quorum scripta obtestantur hoc mysterium, legentes illud in Scripturis, cognoscentesque lumine naturali non repugnare in divinis, quae aliunde in creatis non sunt admittenda, tanto mysterio fidem fecerunt; non supernaturalem; ergo naturalem. Secundò, quia haereticus negans aliqua mysteria, & credens Trinitatem, illam non credit fide divina, & supernaturali; ergo naturali, & humana.

237. Dices 1. Revelatio, aut fides non immutat principia naturalia, neque auget eorum connexionem cum Mysterio Trinitatis; sed secluso lumine fidei, non potest lumen naturale assentiri probabiliter huic Mysterio, ut supra diximus; ergo neque sic poterit, posita revelatione, & fide. Respondeo distinguendo majorem: non auget eorum connexionem intrinsecè, & ex parte objecti; concedo majorem: extrinsecè, & ex parte intellectus, quatenus scilicet tollit impedimentum assentiendi; nego majorem: excluso enim per fidem, aut per iudicium credibilitatis assensu contrario, manet intellectus expeditior ad assensum probabilem.

238. Dices 2. Assensus probabilis non potest contradicere alicui principio naturali evidenti; sed talis assensus contradiceret illi principio: Quae sunt eadem in uno tertio, sunt eadem inter se: quod naturaliter est evidens; ergo &c. Respondeo illud principium non esse naturaliter evidens in sensu, quo assumitur respectu intellectus habentis fidem, aut iudicium credibilitatis; siquidem aliunde jam

certus est, aut cognoscit modo speciali debere intelligi in divinis; respectu autem aliorum solum videtur evidens ex sinistra intelligentia rerum divinarum.

Inferes: Ergo etiam seclusa fide, sive revelatione, poterit haberi talis assensus, quia etiam seclusa fide, illud principium non contradicit Mysterio Trinitatis. Respondeo negando illationem; nam intelligentia principii est adeò difficilis, ut licet non sit evidens, nisi ex deceptione, nullum tamen habemus firmum principium, ut assentiamur etiam probabiliter, non procedere in divinis in eodem sensu, in quo procedit in creatis, ex quibus naturaliter fuit collectum.

Dico 2. Supposita revelatione, & fide, potest congruentia, & convenientia huius Mysterii naturalibus quibusdam rationibus verisimiliter suaderi. Ita cum D. Thom. hic q. 32. art. 1. ad 2. P. Tanner. d. 4. q. 1. dub. 2. num. 10. P. Arrub. d. 115. cap. 3. n. 10. & alii. Probatur, quia ad hoc Mysterium ita suadendum, supposita fide, dantur aliqua rationes congruentes; ergo ex illis poterit ita suaderi. Probatur antecedens: primò, quia creatura potest progenerare sibi simile in natura; ergo etiam Deus. Secundò, quia in homine est quaedam Trinitatis imago, quatenus in eo invenitur praeter intellectum, verbum conceptum, & amor procedens; ergo sic erit in Deo Pater, Verbum, & Amor. Tertiò, quia in omnibus rebus invenitur quoddam vestigium Trinitatis, ut docet D. Aug. lib. 6. de Trinit. cap. 10. In omnibus relucet potentia, sapientia, & bonitas divina. Item in omnibus cernitur unitas, species, & ordo: numerus, pondus, & mensura: esse, posse, & operari. Hinc etiam trina Philosophia rationalis, moralis, & naturalis: tres abstractiones: tres modi differendi: tres operationes intellectus: tres termini, & figurae syllogismorum: tria praecognita: tria principia naturalia: tres motus simplices: tria genera animarum: tres potentiae animae, vegetativa, sensitiva, & rationalis: tres passionis entis: & omnia constituuntur principio, medio, & fine; ergo &c.

SECTIO IX.

Utrum posita revelatione Divina, possint naturali lumine solvi argumenta facta contra hoc Mysterium?

241. DVERTES primò, praesentem quaestionem universalem esse ad omnia mysteria fidei apud D. Thom. 1. p. q. 1. art. 8. specialiter tamen tractari circa hoc Mysterium, utpote magis reconditum. Secundò, quaestionem posse esse de solubilitate evidenti, aut probabili tantum: de solubilitate signatè tantum, aut exercitè: de positiva, aut negativa. Solubilitas evidens tunc datur, quando evidens est, argumenta facta non convincere: probabilis autem, quando solum probabiliter id affirmatur. Solubilitas signatè tunc datur, quando cognosco, rationes aliquas esse solubiles: exercitè autem, quando actu illas solvo. Solubilitas positiva tunc datur, quando rationibus, aut aliunde evidentibus, aut probabilibus convinco falsitatem opponentis: negativa autem, quando per solam negationem eorum, quae opponuntur ab Adversario, susceptam propositionem defendo; dummodò apponam rationes

tiones aliquas, aut evidentes, aut probabiles, extrinsecas tamen, quibus prudenter me gerere in tali negatione ostendā. Unde solubilitas positiva potest dici intrinseca, quatenus aut ex ipsis terminis, aut ex rationibus deprehendo falsitatem propositionis: negativa autem potest dici extrinseca, quatenus cognosco falsitatem propositionis ex mediis extrinsecis. Tertiò, argumenta aut posse peccare in forma, aut in materia, & hoc vel respectu luminis naturalis, vel respectu luminis fidei. His positis.

242. Dico 1. Argumenta contra Mysterium Trinitatis (idemq; de aliis) quæ peccant contra regulas dialecticas, aut in materia contra lumen naturale, possunt naturaliter solvi evidenter, etiam in actu exercito. Hæc à nullo negari potest. Ita P. Valent. 1. p. d. 1. q. 1. punct. 5. §. 3. P. Tanner. d. 1. q. 5. dub. 5. num. 1. Probatur, quia error similium argumentorum est contra lumen naturale; ergo per lumen naturale poterit demonstrari ab illo, qui novit formam dialecticam, & materiam, in qua peccat talis argumentatio. Major difficultas est circa argumenta, quæ peccant contra lumen fidei, aut ratione formæ, aut ratione materiæ, quale est hoc: *Hæc essentia Divina est Pater: hæc essentia Divina est Filius; ergo Pater est Filius*: pro quo.

243. Dico 2. Argumenta, quæ peccant contra mysteria, quæ solo fidei lumine cognoscuntur, sunt evidenter solubilia negativè, tam signatè, quam exercitè. Ita P. Valent. P. Tanner. cit. Caiet. 1. p. q. 1. art. 8. P. Vāsq. 1. p. d. 11. Probatur, quia tunc aliquod argumentum solvitur evidenter negativè, quando respondens negat propositionem sibi adversantem, non cum evidentia falsitatis cognitæ in se, (tunc enim foret positiva,) sed cum evidentia, quod hæc, & nunc habenda sit ut falsa talis propositio; siquidem adversatur fidei, quod iudicium est evidens; sic enim qui facit eleemosynam pauperi, non cognoscit evidenter esse pauperem, cum sæpè contingat talem non esse; evidenter tamen cognoscit, se hæc, & nunc prudenter facere dando eleemosynam; sed id præstat fidelis, cum propositionem sibi oppositam negat adducendo motiva extrinseca, quibus mysteria fidei sunt evidenter credibilia, & propositiones oppositæ cognoscuntur prudenter incredibiles; ergo argumenta sibi opposita evidenter solvit negativè.

244. Probatur major, quia mysteria fidei sunt evidenter credibilia evidentia negativà, & extrinsecà, quatenus scilicet adducuntur rationes extrinsecæ, quæ faciunt iudicium evidens, quo quis prudenter, & rationabiliter operetur assentiendo illis mysteriis, ut ostendit P. Soar. de Fide d. 4. sect. 3. ergo evidens est propositiones oppositas prudenter negari; non quia earum falsitas sit evidens; sicut neque est evidens veritas opposita, sed quia hæc, & nunc evidens est, prudenter facere, qui tales propositiones negat, cum sint oppositæ illis, quibus assentiendo evidens est, prudenter operari: sicque evidentia non cadit immediate supra falsitatem propositionis negatæ, sed supra prudentiam, quæ negatur talis propositio.

245. Dico 3. Argumenta, quæ peccant tam in materia, quam in forma contra lumen fidei, non possunt solvi evidenter positivè lumine naturali, etiam supposita fide. Ita P. Tanner. cit. & alii. Probatur prima pars, quia tunc aliquod argumentum solvitur evidenter positivè, quando respondens adducit rationes intrinsecas evidentes, quibus facit evidentem falsitatem sibi oppositam; sed lumine na-

turali non possunt inveniri rationes intrinsecæ evidentes, quæ manifestam faciant falsitatem oppositam mysteriis sola fide creditis; alioqui hæc jam possent ratione naturali demonstrari; siquidem ratio, quæ probat falsitatem oppositam, etiam probat veritatem contrariam; ergo argumenta contra Mysterium Trinitatis non possunt solvi evidenter positivè.

Probatur secunda pars, quia in hoc: *Hæc essentia divina est Filius: hæc essentia divina est Pater; ergo Pater est Filius*: non valet consequentia, quia terminus *essentia* non rectè applicatur; siquidem applicatur ut singularis, & incommunicabilis, sic dictante lumine naturali, cum tamen sit communis, & singularis, quod sola fide cognoscitur; ergo per solam fidem potest positivè convinci falsitas illius syllogismi; posita verò fide potest talis syllogismus negari evidentia negativa, sive extrinseca. Hinc.

Dico 4. Argumenta contra Mysterium Trinitatis, licet soli luminis fidei contrarietur, possunt solvi evidenter evidentia extrinsecà, sive negativà, non solum signatè, sed etiam exercitè. Probatur, quia evidentia extrinsecà cognoscimus hanc propositionem: *Deus est Trinus, & unus*: esse, non quovis modo, sed certò, & infallibiliter credibilem supra omne creatum; ergo eadem evidentia possumus solvere argumenta facta contra talem propositionem, etiam in actu exercito; nam si exercitè cognosco hanc veritatem, etiam exercitè cognosco falsitatem ei oppositam.

Probatur antecedens, quia licet non cognoscamus evidenter positivè, & per rationes intrinsecas, illam veritatem esse revelatam, cognosco tamen evidenter, me rectè, ac prudenter facere habendo illam pro revelata propter motiva credibilitatis fidei, quæ ita sunt efficacia, ut evidens sit, me prudenter illis acquiescere; siquidem cognosco evidenter, hoc Mysterium contineri inter reliqua, quæ ab Ecclesia proponuntur. Deinde accedunt motiva credibilitatis, quæ licet non faciant evidenter verum id, quod creditur, neque evidenter falsum, quod fidei contradicit, faciunt tamen evidentem obligationem assentiendi illi mysterio sic proposito, & negandi quicquid illi contradicit; quæ quidem evidentia, ut patet, non terminatur ad connexionem terminorum, sed ad obligationem assentiendi, quæ proinde extrinseca est; ergo &c.

Oppositum tenet P. Gil. lib. 1. tract. 4. ubi plura dicit de hac re, & cap. 10. n. 10. docet non esse evidens, argumenta contra mysteria, quæ credimus, esse solubilia. Et cap. 11. n. 3. Nullo modo, inquit, est dicendum, Theologum solvere evidenter, vel scire negativè esse solubilia argumenta contra mysteria, quæ ex sola revelatione innotescunt. Verumtamen omnia, quæ adducit P. Gil. solum probant de evidentia positivà, & per rationes intrinsecas, quibus sanè non potest convinci veritas propositionis de fide, sicut neque falsitas ei opposita; alioqui jam talis veritas non foret ex fide: nihil tamen faciunt contra evidentiam negativam, & extrinsecam habitam per motiva credibilitatis nostræ fidei, quibus evidens est illa mysteria esse credibilia, & prudenter habenda pro veris, & omnia, quæ illis repugnant, prudenter reputanda falsa, & ut talia negari debere; non ex eo, quod evidenter attingatur disjunctio inter extrema, sed ex eo, quod evidenter cognoscatur, hæc, & nunc non esse prudenter acquiescendum tali propositioni

Inf. res:

250. Inferes: Ergo qui resistunt mysteriis fidei, resistunt veritati evidenti; & qui negant argumenta facta contra fidem, opponuntur falsitati evidenti. Respondeo primò concedendo totum in iis, quæ sunt evidenti lumine naturali, qualis est hæc veritas: *Deus est*. Respondeo secundò negando illuminationem in aliis mysteriis, quæ solâ fide cognoscuntur; nam ex apposita doctrinâ solum sequitur, resistentes Mysteriis fidei resistere prudentiæ evidenti, quæ, suppositâ fide, dicat veritatem obscuram sic & sic propositam credendam esse certò, & infallibiliter: sicque omnis, qui penetrat motiva nostræ fidei, evidenter tenet, mysteria fidei esse prudenter credibilia, & omnia illis contraria prudenter esse neganda. Unde si fidei mysteriis non acquiescunt, provenit, aut ex pravo eorum affectu, sicut in iis, qui ex malitia peccant: aut quia non perveniunt ad evidentiam credibilitatis.

251. Dices: Sequitur ex hoc, quod mysterium Trinitatis, suppositâ fide, cognoscatur evidenter naturaliter, saltem negativè; sed hoc non videtur dicendum; ergo &c. Respondeo concedendo sequelam; neque enim id est inconveniens; siquidem cognosci prout sic negativè, nihil aliud est, quam non admittere rationem aliquam positivam, quæ suppositâ fide demonstrat, hoc mysterium esse impossibile.

SECTIO X.

Utrum, & quâ ratione cognoscatur hoc Mysterium lumine supernaturali?

252. **S**UPPONO primò ut certum, Viatores lumine fidei cognoscere certò, licet obscure Mysterium Trinitatis, quod Comprehensores in Patria per visionem claram intuentur, de quo non est controversia, ut patet ex illo 1. Cor. 13. *Videmus nunc per speculum in enigmate, tunc autem facie ad faciem*. Unde controversia præsens solum est, utrum extra fidem, & Visionem beatâ, possit lumine supernaturali cognosci hoc mysterium certò, & evidenter? Quæ controversia multiplicem habet sensum, ut ex dicendis constabit.

253. Suppono secundò ex alibi dictis in *Logica* tr. 6. d. 4. n. 1. Notitiam quidditativam esse claram, & distinctam notitiam rei, ut in se est secundum omnia prædicata essentialia, quibus constituitur. Unde licet quando inquirimus: *An Deus sit?* Necessariò præsupponatur conceptus: *Quid sit?* Siquidem nemo inquit, quod ignorat, cum tamen talis conceptus sit confusus, non dicitur quidditativus, licet terminetur ad quidditatem: sicut etiam non dicitur quidditativus conceptus, qui non attingit omnia, sed aliqua prædicata essentialia; talis enim conceptus dicitur ad plurimum quidditatis, ut diximus loco proximè citato. Et ratio est, quia querenti, *quid rei sit?* Rectè respondemus definitione essentiali ipsius rei; definitio autem essentialis est conceptus distinctus explicans totam essentiam rei; ergo notitia quidditativa debet esse cognitio distincta omnium essentialium. Non tamen requiritur ad notitiam quidditativam, quod semper habeatur per propriam speciem, ut etiam diximus loco cit. siquidem cognitio, quæ ex proprietatibus infert essentiam rei, nempe ex risibili animal rationale, est quidditativa; & tamen non ha-

betur per propriam speciem.

Suppono tertio ex dictis etiam in *Logica* tract. 6. d. 3. n. 1. notitiam intuitivam esse cognitionem immediatam rei præsentis, ut præsens est. Unde particula *immediata* excludit, non speciem, sed medium quodvis prius cognitum, licet non incognitum; siquidem quoties notitia habetur ex medio prius cognito, jam non est intuitiva; imò etiam non omnis, quæ habetur ex medio incognito, est intuitiva; ut enim talis sit debet medium esse incognitum, non solum *ut quod*, sed etiam *ut quo*, ut patet in notitia, quæ determinat potentiam ad aliam secundam; hæc enim secunda est abstractiva, utpote quæ habetur ex medio cognito saltem *ut quo*. Et ratio est, quia cum cognitio intuitiva sit solius rei existentis, quando talis res cognoscitur, non in se, sed in medio, debet medium esse talis naturæ, ut supponat existentiam rei cognoscendæ, ut de facto supponit species; sed cognitio de se non supponit existentiam rei; ergo licet sit medium incognitum, non infertur ad notitiam intuitivam. De aliis conditionibus requisitis ad notitiam intuitivam vide loco cit.

255. Suppono quarto notitiam intuitivam non distinguì ab abstractiva ex eo solum, quod hæc non attingat existentiam objecti; siquidem cognitio causæ per effectum est abstractiva; & tamen est cognitio causæ existentis; sed solum distinguì in eo, quod abstractiva deficiat aliqua conditio ex requisitis ad notitiam intuitivam, ut patet ex dictis locis citatis. His positis.

256. Difficultas 1. Utrum mysterium Trinitatis possit cognosci lumine supernaturali immediatè in seipso aut per propriam speciem evidenter quidditativè non intuitivè? Negativè. Ita D. Thom. 1. p. q. 56. a. 3. Durand. q. 3. prolog. Capreol. in 2. d. 3. q. 2. a. 3. ad 2. P. Vasq. 1. p. d. 134. cap. 2. P. Soar. de Angel. lib. 2. cap. 17. & lib. 1. de Trinit. cap. 11. num. 16. P. Tanner. d. 2. q. 6. dub. 2. n. 16. P. Recupit. lib. 2. q. 5. P. Arrub. d. 116. cap. 1. n. 3. & alii. Probatur, quia notitia quidditativa Trinitatis prout sic habita habet omnia requisita, ut sit intuitiva; siquidem attingit objectum immediatè in se sub ratione existentiae exercitæ; cum enim hæc sit de illius essentia, debet necessariò attingi per ejus notitiam quidditativam, quæ est cognitio essentiae; ergo talis notitia quidditativa est etiam intuitiva.

257. Oppositum tenent Scot. in 2. dist. 3. q. 9. & in 4. dist. 49. q. 11. Ocham. Gabr. q. 1. prolog. Major. q. 3. Bas. sol. q. 1. a. 2. P. Mol. 1. p. q. 1. a. 2. d. 4. & q. 56. a. 3. conclus. 1. P. Sal. 1. 2. tr. 2. d. 3. sect. 7. n. 32. & d. 5. sect. 2. n. 30. Egid. Lufit. lib. 4. q. 9. a. 2. § 2. P. Granad. tom. 1. tract. 7. d. 3. num. 3. & alii. Pro quibus Argues 1. Quod non repugnat, non est Deo denegandum; sed nulla apparet repugnantia in eo, quod admittatur notitia Dei quidditativa non intuitiva, quæ non sit ex medio prius cognito; ergo &c. Respondeo negando minorem: talis enim notitia esset, & non esset intuitiva: non esset, ut supponitur: esset, quia foret immediata per se, & directè tendens in objectum existens sub ratione existentiae, quæ sunt conditiones requisitæ ad notitiam intuitivam; esse autem, & non esse intuitiva involvit contradictionem.

258. Dices: Licet talis Notitia sit immediata respectu medii creati, utpotè quæ non eliceretur ex aliquo medio creato prius cognito; non est tamen immediata respectu medii increati prius cogniti, quale est Essentia Divina, ex cujus penetratione cognoscitur existentia divina; ergo talis Notitia, cum sit mediata, non est intuitiva, sed abstrac-